

Forslag fra Forum for grønn vekst til Oslo Arbeiderpartis årsmøte 2020. De Store Oppgavene Løser Vi Best Sammen (Utkast til DNAs partiprogram 2021-2025)

Kommentarer til utkast partiprogram 2021-2025 fra Oslo Arbeiderparti

Oslo Arbeiderparti berømmer programkomiteen for utkastet til partiprogram 2021-2025. Budskapet er sterkt, klart og gjenkjennelig, og angir samtidig nye løsninger på nye (og gamle) utfordringer. Vårt innspill fokuserer på klima og natur. Det fastslås innledningsvis i utkastet at "Natur- og klimapolitikk må bli en ramme rundt *all* annen politikk." Innledningen på utenrikskapittelet slår fast at "jordas tåleevne er en absolutt ramme for vår politikk". Utkastet anerkjenner at naturkrisen er like alvorlig som klimakrisen, og at de to er tett sammenvevd.

Formuleringer som disse forplikter. Klima- og naturkrisen må håndteres med kraft og overbevisning, og på en måte som bygger et bedre samfunn, med trygge jobber, gode velferdosordninger og mindre ulikhet. Mens høyresiden snakker om hvordan de skal løse klimakrisen ved å skape verdier, må vår bevegelse levere klimaløsninger som folk er med på og som får dem til å føle seg inkludert og verdifulle. Det er ikke godt nok reflektert i dagens programutkast. Vi vil derfor spille inn tiltak som vil styrke klima- og natur innenfor alle saksfelt, og virkeliggjøre formuleringen om at planetens tåleevne skal være omrisset for arbeiderbevegelsens samfunnsprosjekt i de avgjørende årene vi går inn i nå.

I) *Gi klima og natur høyeste prioritering* Klima- og naturomstillingen vil kreve tett og kontinuerlig politisk oppfølging og fokus for å lykkes. Det er en sak som må inn på topp-tre listen over regjeringens prioriteringer. Forankret i SMK må statsministeren og alle statsråder eie "det rettfærdige og effektive" grønne omstillingsprosjektet, nasjonalt og internasjonalt. Tekst i denne retning bør innpasses i innledende deler av programmet, i klimadelen og under spesifikke saksfelt.

II) *Klima- og natur som absolutt ramme for all politikk må gjennomsyre alle kapitlene i programmet.* Til tross for at klima og natur skal være rammen for all politikk inneholder ikke alle deler av programmet tiltak eller omtale av disse sakene. Arbeiderpartiet vil-delen av økonomikapittelet fra linje 215 og framover sier ingenting om bruk av økonomiske virkemidler for å nå klima- og naturmål. Som et minimum bør et oppsummerende punkt inkluderes: "Øke CO2-avgiften raskt og forutsigbart for å bidra til å nå klimamålene, og systematisk og effektiv bruk av skatte- og avgiftssystemet for å nå klima- og naturmål." Statens pensjonsfond utland (SPU) er kanskje Norges viktigste instrument, og det er allerede ledende på bærekraft. Vi anbefaler at denne profilen styrkes ytterligere gjennom et nytt punkt under 'Arbeiderpartiet vil' om SPU: "Anmode Norges Bank om å utrede tilnærming til og konsekvensene av å gjøre SPU's investeringsportefølje fullt ut kompatibel med klimamålene i Paris-avtalen samt globale natur- og biomangfoldsmål innen 2030." Flere virkemidler for lavutslippsløsninger bør også inkluderes, for eksempel gjennom forskning og utvikling, utdanning og regulatoriske og finansielle initiativer.

III) *Flere tiltak for å skape en rettfærdig og effektiv grønn omstilling.* Vi savner tiltak i programmet for hvordan de overordnede ambisjonene skal oppnås i praksis, på en måte som snur det som kan oppleves som klimaulempen til klimafordeler for folk i hele landet. Karbonavgift til fordeling kan være et kraftfullt virkemiddel, men vi foreslår også andre tiltak som omstillingspakker for arbeidstakere og bedrifter for å trygge arbeidstakere i en omstilling som kan oppleves som usikker. Dette fordrer også en retorisk justering, f.eks justering av tekst på linje 157 til "Vi trenger en rettfærdig og effektiv klimapolitikk som kutter utslipp og skaper jobber. På linje 304 bør oppsummeringen av hva grønn omstilling fordrer inkludere tekst om "effektive regulatoriske og økonomiske incentiver". Likeledes bør det slås klart fast at Ap vil satse på fornybar energiproduksjon både som næring i seg selv, og som middel for å elektrifisere samfunnet og legge grunnlag for ny industrireisning.

Forslag fra Forum for grønn vekst til Oslo Arbeiderpartis årsmøte 2020. De Store Oppgavene Løser Vi Best Sammen (Utkast til DNAs partiprogram 2021-2025)

IV) Store vyer fordrer sterke virkemidler, men de som foreslås står ikke i forhold til utfordringen.

Økningen av CO₂-avgiften som foreslås er positiv, men bør også inneholde en signifikant første økning fra 1 januar 2022, og den årlige økningen bør videreføres også frem mot 2050. (Fra linje 270) På transportsektoren bør det gjøres klart at stramme reguleringer må tas i bruk for å gjøre personbilparken utslippsfri innen 2035 og all veitrafikk innen 2040. Det bør også sies i klartekst at 2030-målene skal nås, og at tilstrømming i virkemiddelbruken derfor kan bli nødvendig i perioden. Vi bør fastslå at vi skal jobbe sammen med EU for å sikre vår felles måloppnåelse, bl.a. når det gjelder CO₂-toll på varer som ikke overholder miljøstandarder og systematisk innstramning i kvoteregimet.

V) Rammevilkårene for petroleumssektoren må justeres. Dagens rammevilkår innebærer høy risiko fordi staten overtar det meste av investeringsrisikoen fra selskapene. Dersom vi skal utnytte fordelen petroleumssektoren har gitt oss til å bli lokomotivet i vår grønne omstilling, må rammevilkårene i sektoren vris mot innovasjon og nullutslippsløsninger. Det bør spesifiseres i programmet at slike grep vil bli vurdert i den varslede Stortingsmeldingen om sektoren, f.eks gjennom et nytt kulepunkt på linje 418 "Gjennomføre endringer i petroleumsskatteregimet, med virkning fra 1 januar 2023, som bidrar til at petroleumsnæringen får incentiver til å fokusere sine unike ressurser, kompetanse og arbeidskraft mot lav- og nullutslippsløsninger og bidrar til redusert olje- og gassavhengighet i norsk økonomi, samt sikrer at investeringer som er ulønnsomme før skatt ikke blir lønnsomme etter skatt." Det bør også spesifiseres at denne meldingen skal legges frem raskt og at anbefalingene implementeres senest i statsbudsjettet for 2023. På linje 547 bør det inkluderes et krav om å vurdere klimarisiko ved investeringsbeslutninger.

VI) Etablere utvalg for å stake ut kursen for norsk landbruk, havbruk og fiskeri. Dette feltet står overfor særskilte utfordringer framover – både for å opprettholde verdiskaping i distrikts-Norge, og for å nå helse-, klima- og naturmål. Denne typen utfordringer har vi i Norge gode tradisjoner for å håndtere i brede politiske forlik. Vi foreslår at det nedsettes et bredt sammensatt utvalg med mandat til å utvikle en reform for en helhetlig og bærekraftig land-, fiskeri og havbrukspolitikk. Mandatet skal slå fast at både klima-, miljø- og helsepolitiske mål skal nås samtidig som sysselsettingen i næringene opprettholdes eller økes. De totale offentlige incentivene til næringene økes, men virkemiddelbruken justeres for å sikre at det leveres på de nevnte målene. Samtidig skal grønn næringsvekst fremmes gjennom distriktsstøtte og å innføre en naturfinansiering, der like store områder som bygges ned, restaureres. Det bør også slås fast at biodrivstoff som produseres og/eller brukes i Norge ikke konkurrerer med jordbruk og natur om dyrkbart areal, direkte eller indirekte, Norge eller i utlandet.

VII) Styrk internasjonal klimapolitikk som utenrikspolitisk hovedprioritet. Utkastet er et løft for klima- og naturpolitikkenes stilling i norsk utenrikspolitikk. Likevel bør teksten styrkes ytterligere på områder som er avgjørende for global grønn omstilling. Spesielt gjelder dette kursen videre for SPU og vilje til å fremme klima- og naturhensyn i handelspolitikken. Endelig bør vi ta internasjonalt lederskap om en drastisk økning i kommersielle investeringer i fornybar energi i utviklingsland og fremvoksende økonomier, og to storsatsinger innenfor bistanden på henholdsvis ren energi og tropisk skog. Sikkerhetsrådsplassen bør brukes aktivt, ikke minst for å fremme økt forståelse for den trusselen klimaendringer og tap av natur utgjør mot global sikkerhet og stabilitet.

Flere og mer konkrete forslag til tiltak under hver av disse overskriftene er beskrevet i vedlegg 1.